

SAKSFRAMLEGG

Til:
Universitetsstyret

Møtedato:
13.06.2019

Sak:

Intern hovedfordeling av budsjett 2020

Innstilling til vedtak:

1. Intern fordeling av budsjetttrammer for 2020 vedtas slik dette fremkommer i saksfremlegget med vedlegg, og med de endringer som kom frem under behandlingen i styremøtet.
2. Universitetsdirektøren gis fullmakt til å viderefordre øremerkede midler og foreta andre nødvendige justeringer som følger av vedtatt statsbudsjett for 2020.

Begrunnelse:

Budsjetttrammen for 2020

Universitetsdirektøren legger med dette frem forslag til fordeling av budsjetttrammer for 2020 for UiT Norges arktiske universitet. Forslaget er basert forventet tildelt budsjetttramme for 2020 og på den gjeldende budsjettfordelingsmodellen for den norske universitets- og høyskolesektoren.

Denne modellen består av om lag 70 % basisfinansiering og 30 % resultatbasert finansiering. Mens basisfinansieringen er en i hovedsak historisk basert grunnbevilgning som ikke er resultatavhengig og som årlig justeres for lønns- og prisvekst, er den resultatbaserte finansieringen beregnet ut fra institusjonens måloppnåelse på spesifikke forsknings- og utdanningsindikatorer. Det gis uttelling i såkalt åpen og lukket ramme. I den åpne rammen får universitetet full uttelling på egne resultater. I lukket ramme konkurrerer institusjonene om en fastsatt pott, og uttelling gis ut fra en relativ andel av oppnådd resultat.

Hovedtall for UiT i 2020

Universitetsdirektøren forventer i 2020 en rammeøkning i tildelingen til UiT på 138,8 mill. NOK, jf. tabell 1 nedenfor. Dette en økning på 4,2 % sammenlignet med 2019, og når det legges til grunn en lønns- og prisvekst på 3% utgjør det en realvekst på 1,2 %. Økningen i budsjettet er i hovedsak knyttet til konsekvensjusteringer av tidligere tildelte studieplasser fra departementet.

Den resultatfinansierte delen av bevilgningen er basert på resultatoppnåelse i 2018 på fastsatte indikatorer. Ut fra dette forventes en inntektsøkning for UiT på 24,5 mill. kroner fra åpen ramme. For lukket ramme forventes det en reduksjon på ca. 3,15 mill. kroner, sammenlignet med 2019.

	NOK i hele tusen
Saldert budsjett 2019	3 293 352
Konsekvensjusteringer av tildelte studieplasser	16 012
Konsekvensjustering rekrutteringsstillinger	2 541
Justering for pris- og lønnsøkning m 3,0 %	98 877
Endring i uttelling åpen ramme	24 559
Endring i uttelling lukket ramme	- 3 155
Beregnet ramme for 2020	3 432 186

Tabell 1: Beregning av budsjetttramme for 2020

Modell for intern fordeling av UiTs budsjett

UiTs interne fordelingsmodell, som benyttes i viderefordelingen av UiTs budsjett, gjenspeiler KDs fordelingsmodell for UH-sektoren. Den bygger i all hovedsak på de samme komponentene og de samme indikatorene for den resultatfinansierte delen av budsjettrammen. Viderefordelingen til enhetene utgjør 75 % for alle resultatkomponentene, og 25 % går til omfordeling i den interne budsjettfordelingen. Modellen er nærmere redegjort for i vedlegg 1.

UiTs fellesadministrasjon finansieres delvis av de årlige tildelingene over kap 260, og delvis av sentralt dekningsbidrag, som er en fast prosentsats på 3,5 % av totalkostnadene for eksternt finansierte prosjekter.

En del av budsjettfordelingsmodellen er at det årlig skal settes av midler til «Fond for strategisk utvikling». I henhold til fastsatt nøkkel skal fondet utgjøre 4,7 % av den totale tildelingen fra KD over kap. 260, post 50. I 2020 er dette beregnet til 161,3 mill. De strategiske midlene i fondet vil fordeles av universitetsstyret i egen styresak i november 2019, og skal hovedsakelig gå til prosjekter og satsinger i regi av fakultetene/instituttene. Det er et mål at disse midlene i størst mulig grad skal bidra til økt resultatoppnåelse. Fordeling/refordeling av midler til rekrutteringsstillinger er i tillegg et sentralt bidrag til prioriterte prosjekter og tiltak.

Forslag til prioriteringer i hovedfordeling for 2020

Budsjett er ett av flere virkemiddel for å oppnå virksomhetens målsettinger. UiTs vedtatte Strategiplan 2014 -2020; «*Drivkraft i Nord*», trekker opp rammer og gir retning for institusjonens prioriteringer de kommende årene. Planen peker ut tematiske satsingsområder og gjennomgående strategier for UiTs måloppnåelse. Ressurser til dette arbeidet ligger hovedsakelig i fakultetenes budsjetter, i disponeringen av de strategiske midlene og rekrutteringsstillinger.

Den fordelingen som følger av fastsatt budsjettfordelingsmodell er ikke gjenstand for spesifikke vurderinger i forslaget til hovedfordeling som universitetsdirektøren legger frem for styret. Styret har imidlertid hvert år anledning til å tildele midler som ikke følger direkte av den fastsatte budsjettfordelingsmodellen, men som er basert på vurderinger av behov for særskilte satsninger og prioriteringer. Universitetsdirektørens forslag til slike hovedprioriteringer for 2020 presenteres i det følgende.

Da styret behandlet UiTs innspill til satsinger utenfor ramme, la universitetsdirektøren vekt på at UiT i større grad enn tidligere må evne å foreta prioriteringer til å finansiere satsinger innenfor tildelt ramme. UiT har ikke i stor nok grad utnyttet sitt økonomiske handlingsrom og har mulighet til å legge opp til et høyere aktivitetsnivå. Dette innebærer også at UiT i stedet for å avvente

tildeling fra KD til særskilte satsinger, som det over år er søkt om ekstra bevilgning til, selv må kunne sikre midlertidig eller permanent finansiering av tiltakene. Enhetene har i budsjettprosessen for 2020 hatt anledning til å spille inn forslag til tiltak som ønskes prioritert. Innspillene er lagt ved i et eget vedlegg til denne saken (se vedlegg 2). De aller fleste av tiltakene som er spilt inn fra fakultetene har en faglig og økonomisk innretning som gjør at de bør vurderes i samband med høstens tildeling over strategisk fond. Universitetsdirektøren vil derfor komme tilbake med forslag til prioriteringer når fordelingen fra fondet skal behandles av styret i november. I det følgende skal det kun gis omtale av innspill som universitetsdirektøren mener bør finansieres over hovedfordelingen.

Finansiering av nytt kystfartøy og midler til drift av FF Kronprins Haakon

Basert på innspill fra BFE-fakultetet foreslår universitetsdirektøren at universitetsstyret i 2020 prioriterer å tildele ekstra midler til finansiering og drift av fartøyer. Fartøyer er den viktigste infrastrukturen for forskning og utdanning i en rekke arktiske og marine fag. Flere av UiTs sterkeste fagmiljø innenfor bl.a. biologi og geologi er avhengig av fartøyflåten. UiT har i dag tilgang på tre fartøyer av ulik størrelse:

FF Kronprins Haakon (KPH)

Er et spesialdesignet isgående forskningsfartøy, som ble satt i drift fra 2018. Fartøyet eies av Norsk polarinstitutt. UiT er største bruker og har i utgangspunktet 150 toktdøgn tilgjengelig på årsbasis.

FF Helmer Hanssen

Fartøyet er en ombygget fisketråler fra 1988 med isklasse, og eies av UiT. Det benyttes som et flerbruksfartøy til forskning, undervisning og forvaltning i kystnære og arktiske farvann. UiT fordeler i utgangspunktet 300 tilgjengelige toktdøgn.

FF Johan Ruud

Er et lite kystfartøy bygget i 1976. Fartøyet eies av UiT og benyttes kun til kystnære tokt. Universitetet fordeler i utgangspunktet 150 toktdøgn.

UiT har på kort sikt to økonomiske hovedutfordringer knyttet til disse fartøyene. Den ene er at UiT ikke er tildelt midler til å dekke drift av Kronprins Haakon. I et normalår vil disse utgiftene beløpe seg til 37 mill. kroner. Det er søkt KD om tildeling til drift av KPH, men UiT har så langt ikke fått signaler om at departementet vil bevilge ekstra midler til formålet. Et stykke på vei vil driftsutgiftene i 2020 kunne dekkes gjennom eksternt finansierte bidrags- og oppdragsprosjekter som benytter fartøyet, og gjennom fremleie av toktdøgn. Fortsatt vil det likevel gjenstå om lag 12 mill. i driftsutgifter som det ikke er dekning for i BFE-fakultetets budsjett. Den andre store utfordringen er at det er nødvendig å fase ut Johan Ruud og erstatte denne med et nytt kystfartøy. Kostnadsrammen for nytt fartøy er beregnet til 45-50 mill. I tillegg kommer ny tråluutrustning for 2,5. mill. Med en forventet ombyggingsperiode på 9-12 måneder legges det til grunn at 50-55% av investeringen vil skje i løpet av 2020.

På bakgrunn av dette foreslår universitetsdirektøren at BFE-fakultetet tildeles 12 mill. ekstra til drift av Kronprins Haakon og 30 mill. til anskaffelse av nytt kystfartøy i 2020. Resterende tildeling for kjøp av kystfartøy vil universitetsdirektøren foreslå tildelt over budsjettet for 2021. Eventuelle inntekter fra salg av FF Johan Ruud og Hyas trekkes fra tildelt investeringsmidler.

Finansiering av felles handlingsplan for digitalisering og prosjekter i regi av UNIT og BOTT

Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning (UNIT) har gjennom sitt digitaliseringsstyre vedtatt en forpliktende handlingsplan for digitalisering i høyere utdanning og forskning. Handlingsplanen inneholder en rekke digitale fellesløsninger og systemer som skal innføres i den norske UH-sektoren i perioden 2019 – 2021. Handlingsplanen omfatter prosjekter for så vel kjernevirksomhet som administrasjon og har estimerte investeringskostnader som beløper seg til 290 mill. NOK. Tiltakene skal finansieres gjennom en fastsatt modell der deler av totalkostnaden hentes inn gjennom egenbetaling fra alle institusjonene i sektoren. Hvert bidrag er beregnet ut fra den relative størrelsen på institusjonens budsjett. UiTs andel i 2020 beløper seg til 3,5 mill.

UNIT skal som del av sitt oppdrag utvikle et såkalt datavarehus for UH-sektoren. Dette er en database som gjør det mulig å knytte sammen data fra ulike systemer til bruk i analyse og virksomhetsstyring. UiT er valgt ut som pilot for deler av dette prosjektet og må i den forbindelse bære en del av investeringskostnadene i utviklingsfasen. Dette kommer i tillegg til grunnfinansieringen av handlingsplanen og vil i 2020 beløpe seg til 4,7 mill.

Innenfor universitetssamarbeidet BOTT deltar UiT i en rekke felles prosjekter for anskaffelser av administrative systemer og tjenester. Universitetsstyret er gitt flere orienteringer om disse prosjektene og sluttet seg i sak S 9/19 til at Direktoratet for økonomiforvaltning (DFØ) skal bli leverandør av økonomi- og lønssystemer for UiT (og de øvrige BOTT-institusjonene). I 2020 vil UiTs andel være på 16,3 mill. NOK.

Til sammen utgjør de ovennevnte postene knyttet til UNIT og BOTT ca. 24,5 mill. NOK. Noe av kostnadene kan tas innenfor avsatte rammer i 2019, men ikke alt. Budsjettvirkningen for 2020 vil utgjøre 12,76 mill. NOK. Det må prioriteres midler til å dekke denne kostnadsdelen i UiTs budsjett for 2020.

Andre forslag/forhold knyttet til hovedfordelingen for 2020

Internhusleie og nytt bygg for Institutt for lærerutdanning og pedagogikk

Satsene for internhusleie foreslås uendret for 2020. Det tas sikte på ny beregning av internhusleiesatsene, når de endelige leiekostnadene for ILP-bygget er klar.

Videreføring av ekstra tildelinger til bygg og IKT

I den interne fordelingen fra og med 2017 ble det vedtatt å benytte 40 mill. ekstra til årlig oppgradering og vedlikehold av bygningsmassen. Dette er senere videreført på samme nivå hvert år. Tilsvarende har det vært satt av 20 mill. ekstra til nødvendig oppgradering og vedlikehold av IKT-infrastruktur, jf. tabell 2 nedenfor. Universitetsdirektøren foreslår at begge tiltakene videreføres på samme nivå i 2020, men at disse midlertidige ordningene avvikes fra og med 2021, og at mer faste rammer for finansiering av slike tiltak blir gjenstand for vurdering i hovedfordelingen for 2021. Dette må ses i sammenheng med gjennomgangen av husleieordningen og planleggingen av fremtidige byggeprosjekter som vil ha store investeringskostnader, for eksempel campusutviklingsarbeidet i Harstad og planer for nytt teknologibygget.

Investering i ny flypark

UiT v/NT-fak tilbyr et BA-program i luftfart og utdanner piloter. En vesentlig infrastruktur for utdanningen er fly som eies av UiT. I sak om fordeling av 2019 budsjettet ble det omtalte behov for investering i nye fly. Universitetsdirektøren har gitt NT-fak tillatelse til å investere i fly og simulatorer innenfor en ramme på om lag 40 mill. NOK¹, på grunn av nye lovkrav i europeisk luftfart fra høsten 2019. Finansieringen av dette vil skje over fakultetets avsetninger, omfordelte avsetninger og utstyrsmidler tildelt for 2019 og er derfor ikke en del av universitetsdirektørens budsjettforslag for 2020.

Videreføring av ABE-reformen

Regjeringens reform for avbyråkratisering og effektivisering var opprinnelig forventet avsluttet i 2018. Det kom likevel et kutt på 15,9 mill. for 2019. Basert på disse erfaringene er det tatt høyde for at reformen vil videreføres også for 2020 og det er lagt inn en kalkulert *økning* av kutt for avbyråkratisering og effektivisering på 4,6 mill. for 2020. Kuttet er fordelt i henhold til vedtatt nøkkel basert på enhetenes relative andel av de teknisk- administrative stillingene.

Samlet forslag

Detaljene i foreslått fordeling fremgår i vedleggets kapittel 3. Endringer i basis følger under pkt. 3.4 i vedlegget.

Det foreslås fordelt totalt 18,5 mill. mer enn forventet bevilgning fra KD for 2020. Beløpet er saldert mot reserven og det legges dermed opp til en forsiktig overbudsjettering. Det innebærer samtidig at det ikke blir reelle kutt for noen av de faglige enhetene i forhold til 2019. Det er ikke satt av midler til uforutsette utgifter, noe som betyr at aktiviteter som ikke er planlagt må finansieres innenfor rammene til enhetene, eller øvrige avsatte budsjettposter for 2020.

På grunn av økningen i resultatmidler og situasjonen med avsetninger på de fleste av fakultetene er universitetsdirektøren av den oppfatning at den faglige virksomheten vil ha tilfredsstillende rammer for planlegging av aktivitet i 2020. Det eneste fakultetet som i liten grad har hatt frie midler innenfor eget budsjett (BFE-fakultetet) foreslås tildelt betydelige ekstra midler (til fartøyene) i denne saken. Alle de faglige enhetene kan i utgangspunktet også forvente å motta tildelinger over strategisk fond (midler og/eller rekrutteringsstillinger).

Statsbudsjett for 2020

Statsbudsjett for 2020 vedtas av Stortinget i desember 2019. Det gir endelig tildeling til UH-sektoren, og til den enkelte institusjon. Universitetet mottar deretter tildelingsbrev med endelig budsjett og oppdrag fra departementet. For å skape mest mulig forutsigbarhet for interne enheter vil universitetsdirektøren i utgangspunktet ikke foreta en revidert budsjettfordeling for 2020 basert på statsbudsjettet og tildelingsbrevet, slik det har vært gjort ved UiT de senere år. I stedet tas det sikte på at eventuelle endringer og justeringer innarbeides i den neste ordinære budsjetttildelingen for 2021. Eventuelle øremerkede tildelinger som kommer i statsbudsjettet med virkning fra 2020 og andre evt. endringer som fordrer viderefordeling av midler o.l. bør imidlertid ikke ligge på vent til ny hovedfordeling. Universitetsdirektøren ber derfor om fullmakt til å gjøre nødvendige justeringer av denne typen uten at det må legges frem en egen sak for styret.

Budsjettarbeidet frem mot ny hovedfordeling i 2021

Oversikt over UiTs planprosess på økonomiområdet følger under kap. 4 i vedlegg 1.

¹ Arkivref. ePhorte 2016/3381-3

Budsjettprosessen ved UiT omfatter, i tillegg til fordeling og økonomiforvaltning, også diskusjoner og vurderinger av hvordan budsjettstyring og fordelingsmekanismer fungerer. Universitetsdirektøren vil i dette arbeidet prioritere følgende prosesser inn mot kommende års hovedfordeling:

Mekanismer for omfordeling av midler til studieplasser

UiT må i større grad evne å omfordele midler internt (se ovenfor). I virksomhetsplanen for 2019 vedtok styret at UiT skal igangsette et arbeid for å utvikle budsjettmessige mekanismer for å kunne omfordele midler til studieplasser. Universitetsdirektøren har nedsatt en arbeidsgruppe som vil komme med sine anbefalinger i oktober 2019. På bakgrunn av disse vil universitetsdirektøren fra og med hovedfordelingen for 2021 legge opp til å foreslå omfordeling av midler.

Gjennomgang av interne støtteordninger på nivå 1 og 2

UiT har mange interne støtteordninger, der det settes av midler som omsøkes fra fagmiljø/enheter internt i organisasjonen. Det brukes i den sammenheng ressurser både på søknadsskriving og søknadsbehandling. Samtidig har UiT utfordringer med å øke søknadsaktiviteten og suksessraten knyttet til eksterne finansieringskilder (EU og NFR). Det er derfor fornuftig med en gjennomgang av alle de interne støtteordningene som forvaltes av nivå 1 og 2, for å avklare hvorvidt de ulike ordningene fremmer (eller hemmer) den eksterne søknadsaktiviteten. Alternativer til dagens ordninger vil bli vurdert.

Budsjettmessige konsekvenser av Adm2020

Budsjettmessige konsekvenser av Adm2020 ble delvis tatt med i hovedfordelingen for 2019, vedtatt i styremøtet 13. mars 2019. Det ble i den saken innarbeidet budsjetttrammer for de nye campus-administrasjonene i Alta og Harstad. Foreløpige budsjettendringer knyttet til etablering av fellestjenester ble besluttet av universitetsdirektøren 15. april 2019 på fullmakt fra styret.

Det gjenstående arbeidet knyttet til Adm2020, er å evaluere de nye budsjetttrammene basert på erfaringsgrunnlaget for 2019 og vedtatte innsparingsmål. Universitetsdirektøren vil legge opp til at dette skjer i samband med hovedfordelingen for 2021. Gjenstående elementer fra styresak S 29/17 om faglig organisering, som ikke ble tatt med i budsjettfordelingen for 2019, er innarbeidet i forslaget til budsjett for 2020. Dette gjelder blant annet sammenslåingen av TMU og Kunstfak, som for budsjettåret 2020 er slått sammen til en budsjettpost med benevnelsen UMAK.

Innføring av langtidsbudsjettering

Fakultetene har uttrykt et behov for større forutsigbarhet i tildeling av budsjetttrammer, og fra strategisk utviklingsfond. Det er i dag den årlige budsjetttrammen fra KD som fordeles videre til fakultetene og enhetene. Det ligger imidlertid til universitetsstyrets handlingsrom å beslutte fremtidige planer, også innen økonomiområdet, som en del av virksomhetsstyringen. Dette kan gjøres ved å innføre langtidsbudsjetter for UiT. Hensikten med langtidsbudsjetter er å være i forkant av utviklingen, slik at vi kan si noe om både forventet kostnadsutvikling og framtidig behov for inntekt. Målet er å bruke langtidsbudsjetter på et aggregert nivå, slik at det ikke bare er en framskriving av dagens kostnads- og inntektsnivå.

Både UiO, NTNU og UiB driver ulike former for langtidsbudsjettering. Universitetsdirektøren vil sette i gang et langsiktig utredningsarbeid for å vurdere innføring av tilsvarende ordninger ved UiT. Dette må tilpasses implementeringen av nytt lønns- og økonomisystem fra DFØ, der det er et pågående arbeid for en felles budsjettløsning for BOTT. Uavhengig av det pågående nasjonale

arbeidet, må det arbeides internt med standardisering av felles budsjetteringsmetode og budsjettprosess, for at det kan bli en del av virksomhetsstyringen ved UiT.

På kort sikt vil universitetsdirektøren ta initiativ til å utarbeide administrative rutiner som gjør det mulig å vedta og følge opp flerårig tildeling fra strategisk utviklingsfond.

Jørgen Fosslund
universitetsdirektør

Odd Arne Paulsen
organisasjons- og økonomidirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksbehandler: Steinar L. Johansen, Elin Andersen og Geir Sørensen